

блискучіших результатів він досягне у своєму духовному розвитку та розкритті його змісту в мистецтві. За Б.І. Антоничем, поет, відчувши божественний голос, що прагне бути почутим і відтвореним, мусить покласти все своє життя, аби знайти спосіб його виразити, проникнувши в глибини метафізичної сутності буття. Невипадково книга «Велика гармонія» відкривається молитвою-гімном, де саме мотив Божого покликання посідає головне місце («*Ти поклав мені на плечі – страшний тягар, / двигати його я мушу, мушу конче. / Щасливіші мертві речі – з усіх сагар / найстрашніше палить ласк Твоїх пожар...*» [1, с.195]).

Отже, ставлення Б.-І. Антонича до проблеми творчості впливає з ідеї Божого покликання як важкого у своїй відповідальності учнівства. Поет Б.-І. Антонича – не пророк на зразок біблійних, що прикликаний Всевишнім віщувати Божу волю, просвіщаючи та наставляючи інших у морально-релігійних, соціально-суспільних та інших питаннях.

Усе сказане дає підстави стверджувати, що молитовний дискурс Б.-І. Антонича віддзеркалює глибоко християнську свідомість поета, котрий іноді якщо й відчуває себе «поганином», то радше в переносному значенні цього слова, а саме – характеризує стан людини, яка вміє дивуватися найменшим фактам і явищам природи, інтуїтивно осягати її найпотаємніші закони.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонич Б.-І. Зібрані твори / Богдан-Ігор Антонич. – Нью-Йорк: Слово, 1963. – 400 с. 2. Бетко І. Лірика Богдана-Ігоря Антонича у дзеркалі аналітичної психології Карла-Густава Юнга / І. Бетко // Слово і час. – 2003. – №2. – С. 11. 3. Ільницький М. Богдан-Ігор Антонич. Нарис життя і творчості. / М.Ільницький. – К.: Рад. письменник, 1991. – 207 с. 4. Ткаченко А.О. Молитва як літературний жанр: генеза та еволюція / А.О. Ткаченко. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 304 с.

Бойчук В.М.

РОЗВИТОК ХРИСТІЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИМИ ЗАСОБАМИ САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Духовне та моральне виховання особистості завжди було однією з актуальних проблем, а в сучасних умовах, зважаючи на системну кризу, що охопила наше суспільство, вона набуває особливого значення. Адже, незважаючи на те, що людина живе у матеріальному світі і тому, напевно, має насамперед потреби матеріальні, духовні ідеали завжди вважалися вищими, важливішими цінностями.

Роль категорії сакрального в релігійній естетиці та культурі полягає в тому, що вона сприяє формуванню певної системи координат, у межах якої здійснюється естетичний процес взагалі, виробляється система естетичних цінностей і, відповідно, християнського світогляду. Осями цієї системи координат є простір і час, які в релігійній естетиці набувають величезного духовного значення. У світській матеріалістичній естетиці простір та час мають відношення виключно до тілесного буття і непричетні до аксіологічної й смислової сфер. Вони є формами існування матерії. Навпаки, релігійна естетика припускає важливу роль простору й часу в процесі формування цінностей і смислів. Релігійна естетика пов'язує ці категорії зі сферою сакрального, божественного.

Проблема зв'язку часу з сакральним має важливе значення щодо розкриття раціональних аспектів проблеми сакрального в естетичному процесі, у якому триває відповідне розгортання коду сакрального, що виявляє себе у відповідних формах художньої й музичної творчості, у просторових і часових видах мистецтва.

Сучасна освітня політика держави акцентує увагу на професійній підготовці майбутнього вчителя, яка повинна бути спрямована на розвиток філософсько-культурологічного мислення молодого спеціаліста, формування наукового світогляду в умовах гуманізації та гуманітаризації вищої освіти, на виховання його духовності. Саме школа як спеціалізований державний інститут на чолі з учителем є суб'єктом виховання, який поряд із суспільством, громадськістю, родиною несе відповідальність за духовно-моральне здоров'я підростаючого покоління. Проте як вища, так і середня школи зосереджують зусилля в основному на реалізації освітньо-дидактичних завдань, а не виховних.

Духовність – специфічно людська якість, що характеризує мотивацію й сенс поведінки особистості. Духовність – позиція ціннісної свідомості, приналежна всім її формам – моральній, політичній, релігійній, естетичній, художній, але особливо значуща у сфері моральних відносин.

Виховання духовності – це формування насамперед моральної свідомості – моральних норм, принципів, ідеалів, понять.

Морально-етична дезорієнтація молоді великою мірою викликана деструктивним тиском засобів масової інформації та поп-культури. З метою поглиблення виховання духовності особистості необхідним є залучення дітей та молоді до високих зразків мистецтва й культури, які виступають дійсними носіями духовності та чинниками виховання.

Сучасна педагогічна наука веде пошук суспільно-етичних ідеалів та орієнтирів. Більшість учених дійшли висновку про невмирущу значущість загальнолюдських цінностей, незаперечним носієм яких є тисячолітня християнська культура. Протягом останніх 2000 років християнство впливало на філософію, педагогіку, право, мистецтво. Загальновідомо, що християнство — найпоширеніша релігія світу, не випадково Західна цивілізація останніх двох тисячоліть має назву християнської. Християнські цінності, як орієнтири життя й виховання, є традиційними і для української культури.

Християнство напрацювало безцінний педагогічний досвід розвитку морально-естетичної сфери людини, її духовного світу взагалі, який потребує впровадження у сучасну педагогічну теорію та практику. Сучасне суспільство забуло про існування таких суто людських чеснот, як: безкорислива любов і вірність, святість і служіння, смирення і терпимість, милосердя і миролюбність, чуйність і цнотливість, — бо не прокинулося його духовне бачення, осліплене егоїзмом, цинізмом, пихатістю, марнославством, розбещеністю.

Носіями високих духовних цінностей є художньо-графічні засоби, що характеризують православне мистецтво, зокрема, іконопис, розпис, мозаїка, різьблення деревини, ілюстрації християнських книг тощо. Найбільш дієвими є ікони, оскільки створювалися святими духовидцями. Для педагога іконописне мистецтво має виступати одним із засобів морально-естетичного виховання. У православній культурі іконі належить значне місце, де вона ніколи не мислилася лише як твір мистецтва. Ікона - перш за все, віронавчальний текст, який покликаний допомогти пізнанню істини. Ікона є своєрідним вікном у духовний світ, тому вона має особливу мову, де кожен знак — символ. За допомогою художньо-графічних засобів знаково-символічної системи ікона передає інформацію подібно письмовому тексту, мову якого необхідно знати, щоб сприйняти, зрозуміти й пережити духовний смисл. Мета ікони — направити всі наші почуття, розум і всю нашу людську природу до її істинної мети — на шлях перетворення.

Іконопис характеризують такими духовними та естетичними цінностями, як ясність і простота викладу з переконливим усвідомленням релігійних позицій іконопису, а також органічний зв'язок людини з природою, не позбавлений емоційності, більш глибоке проникнення в людську душу. В іконописі має місце прагнення гармонійно розкрити духовний зміст образу, збагатити його естетичними ідеалами епохи, але в межах ікони, в межах її традиційного призначення та пластичної ясності, звичної колористичної й образної тональності. Це досягалось через оновлення художньо-графічних засобів, а також колористичні варіації, зокрема, силою естетичного вислову при хроматично-ахроматичному зіткненні у святкових сценах на тлі архітектури та умовного краєвиду, вживанням для експресивного піднесення одного кольору як найбільш цінного.

Вважаємо, що ознайомлення майбутнього вчителя зі значенням і змістом іконописного мистецтва сприятиме позитивному розвитку духовного світу його особистості. Християнське виховання прагне дати студенту духовний напрям, щоб він міг устояти перед різноманітними спокусами і йти в житті правильним шляхом. А для цього потрібна не тільки професійна підготовка або знання правил поведінки, а й володіння внутрішньою силою.

ДЖЕРЕЛАТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева В. Найважливіше, але невидиме. Мистецтво в школі №2, 1999 - 48с.
2. Квасюк Л.В. Теорія образу в працях християнських богословів // Наукові записки. Острог. Острозька Академія, 1997.- Т.1.Ч.1.- С. 79-80.
3. Квасюк Л.В. Ікона в культурі ХХ століття (Значення ікони для сучасної культури) // Науковий вісник ВДУ. Мистецтвознавство. - Луцьк, 1997. - №11. - С. 23-26.
4. Кошміна І. Спадщина духовної культури. №4, Мистецтво в школі - 38с.
5. Пашенко Н. Культурологія. Теорія культури: Конспект лекцій / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. — К. : КНУБА, 2006. — 136 с.